

FABIANO MASSIMI

Wie vermoorde Hitlers nichtje, zijn enige geliefde

DE ENGEL
VAN MÜNCHEN

XANDER

HISTORISCHE THRILLER

1

Gedurende de nacht hadden de eerste wolken van de inmiddels voor de deur staande herfst een lichte regen meegebracht, maar bij zonsopgang was de föhn met geweld de pleinen en straten van het oude München binnengedrongen. De warme wind, die op niet te voorspellen momenten uit de Alpen ten zuiden van de stad komt waaien, kan zelfs het kilste weer laten omslaan in een lentedag.

Siegfried Sauer, commissaris bij de plaatselijke recherche, zat buiten aan een tafeltje tussen de kraampjes op de Viktualienmarkt en keek om zich heen naar de honderd jaar oude bomen. De föhn ontnam ze speels hun eerste vergeelde blaadjes, die na een korte vlucht eindigden als dobberende bootjes op de plassen van de markt, of het ontbijt opsierden van arbeiders en koetsiers die 's ochtends om tien uur al aan de *würst* en *leberkäse* zaten. Het was een schouwspel dat hem altijd weer fascineerde en een melancholieke glimlach op zijn gezicht toverde. Sauer was opgegroeid op de markt, zijn moeder had jarenlang een kleine viskraam gehad en zijn hele jeugd had hij ook aan die houten tafels gezeten, waar hij kijkend naar de mensen en luisterend naar de verhalen misschien wel meer had geleerd dan uit de schoolboeken. Ondanks alles wat er de afgelopen dertig jaar was gebeurd – de ondergang van het *Reich*, de wereldoorlog, de Republiek, het instorten van Wall Street – was de markt er nog steeds, net als zijn vaste bezoekers, met steeds andere en steeds dezelfde praatjes, seizoen na seizoen.

‘Goedemorgen, luitenant!’ klonk de vrolijke stem van een vrouw die naar zijn tafeltje kwam. ‘Laat opgestaan vanmorgen?’

‘Ik ben geen luitenant meer, Frau Keller, dat weet u best,’ zei hij

tegen de oude eigenaresse van de Obersalzberg, de best bezochte biertuin van de markt.

‘Natuurlijk, natuurlijk. Dat weet ik heel goed,’ reageerde zij op haar gebruikelijke joviale toon. ‘Ik ben nog geen seniele bejaarde!’

Sauer glimlachte. Seniel zeker niet, maar of ze bejaard was, was onmogelijk te achterhalen. Niemand van de andere beheerders kon zich een tijd herinneren vóór Meni Keller; ze was meer dan een instituut op de Viktualienmarkt, ze was de vleesgeworden versie ervan. Er werd gezegd dat ze ooit Bismarck zelf had geserveerd, een verhaal waarvan in de loop der tijd tientallen min of meer geloofwaardige versies het licht hadden gezien.

‘Wat dacht u van een biertje om de zaterdag goed te beginnen? Gaat u naar de Wiesn vandaag? De Paulanertent schijnt schitterend te zijn dit jaar...’

‘Frau Keller, u weet best dat ik commissaris ben, geen luitenant, en ook dat ik niet drink. Ik ben geheelonthouder.’

‘Geheelonthouder! O lieve heer! Is dat te genezen?’ De oude vrouw barstte in lachen uit, om zich heen kijkend op zoek naar bijval van de andere bezoekers, die allemaal een Bierpul in hun hand hadden. Het merendeel was gekleed in de traditionele lederhose met gilet, terwijl hun vrouwelijke metgezellen pronkten met de dirndl, de jurk die Beieren wereldberoemd had gemaakt met zijn strakke taille en lage decolleté. Het Oktoberfest ging ondanks de crisis gewoon door.

Terwijl Sauer en Frau Keller voor de zoveelste keer hun gewoonlijke gebbetjes herhaalden, als een soort gelukbrengend ritueel waar je je aan moet houden, zette een jongere, ook in dirndl geklede vrouw een dampende keramieken kan op het tafeltje van de commissaris. ‘Zoet of zout?’ vroeg ze zonder op te kijken.

‘Zout, Margit, bedankt.’

De vrouw knikte en haalde een pretzel zo groot als een schaal uit de rieten mand aan haar arm. ‘Eet smakelijk.’ Ze legde hem

midden op de tafel, naast een stalen mes en een kaartje met ‘luitenant Sauer’ erop. Vervolgens legde ze er een stukje in papier verpakte boter bij, en verdween net zo stilletjes als ze was verschenen.

‘Margit heeft een zwak voor u, luitenant,’ verkondigde de oude Meni.

‘Ze kijkt me niet eens aan,’ protesteerde Sauer, die het eigenlijk niets kon schelen.

‘Geloof me, ik ken mijn dochter,’ besloot de vrouw, en na een knipoog liet ze hem aan zijn ontbijt.

Sauer wijdde zich aan de pretzel. Hij sneed hem overlangs door en begon er zorgvuldig, zonder zich te haasten, boter op te smeren. Een ogenblik later landde er een vinkje op tafel dat de handeling, met zijn kopje heen en weer schietend, vol ongeduld gadesloeg. Sauer schoof de vogel een broodkruimel toe en het vinkje bewoog nog een keer nadrukkelijk met zijn kop en vloog toen klapwiekend weg.

‘Ongelooflijk,’ zei een man achter de commissaris. ‘Je bent een echte eenling. Zelfs vogels willen niet samen met je ontbijten!’

‘Mutti,’ begroette Sauer hem zonder zich om te draaien. ‘Welke wind brengt jou deze kant op?’

‘Een warme wind.’ De zojuist gearriveerde man liep om het tafeltje heen en ging voor hem staan. ‘In de oudheid noemden ze hem *favonius*. Soms zefier. Een vrolijke en rusteloze wind, net als ik.’ Hij glimlachte, onthulde een rij tanden met gaten ertussen, en haalde met een gebaar als van een goochelaar een metalen stoel tevoorschijn, waar hij op plaatsnam. ‘Mag ik? Ik heb honger als een paard.’

Sauer knikte. Natuurlijk mocht het. Hij sneed de pretzel in tweeën, als een gebroken hart, en gaf de grootste helft aan zijn vriend.

Helmut Forster, adjunct-commissaris op de afdeling Geweldsmisdrijven, was in alles zijn tegenpool en misschien konden ze

het daarom wel zo goed met elkaar vinden, zowel op het werk als daarbuiten. Terwijl Sauer een tot leven gekomen noordelijk ideaal leek – lang, blond, ijzige blik vanuit een scherp, gladgeschooren gezicht – kwam Mutti met zijn een meter zestig nauwelijks tot aan zijn schouders, en hij had zo'n donkere huid dat hij geen kind van moeder Duitsland leek, maar eerder van een zonniger land aan de Middellandse Zee. Hij had zwart haar en kastanjebruine ogen en, ondanks het feit dat hij zich elke dag schoor, een schaduw van baardgroei op zijn gezicht. Hij was uit de oorlog gekomen met een niet te stillen honger naar eten, bier, roken, alles. Dit was af te lezen aan de boordmaat van zijn overhemden en aan zijn krappe beurs, die al te lijden had onder de benodigdheden van zijn gezin dat hij vijftien jaar daarvoor had gesticht met een zachtaardig meisje uit het oosten. Sauer, die nooit honger had en geen vrouw en drie kinderen hoefde te onderhouden, deelde zijn maaltijden daarom graag met hem. Mutti was zijn beste vriend en als het nodig was zou hij hem zijn hele salaris geven.

'Laten we hopen dat het een rustige zaterdag wordt,' zei Mutti toen hij zijn helft van de pretzel op had.

Sauer overwoog hem nog wat te geven, maar bedacht toen dat Lina niet blij zou zijn met al die boter in de aderen van haar man. 'Dit jaar heb ik een stuk of tien weekenddiensten gedraaid, maar er was nooit veel aan de hand. Alleen maar wat dronkenlappen en familieruzies.'

Mutti knikte. 'Ja, mensen vermoorden elkaar liever door de week. Zaterdag en zondag zijn bedoeld voor rust.' Hij tilde zijn arm op om Margit te roepen. 'Ik heb ongelooflijke dorst. Heb je ooit zo'n warme september meegemaakt? Het klimaat is aan het veranderen, de oudjes hebben gelijk. Begin jij ook om elf uur?'

'Ja,' antwoordde Sauer, zijn blik heffend naar de Alter Peter, de klokkentoren die zich als een uitkijkpost verhief boven de Viktualienmarkt. Ondanks zijn eerbare leeftijd sloeg de oude kerkklok nooit een slag over en schreef zo de wet voor aan de andere, jon-

gere torens om hem heen. Voor de commissaris, die een zolderappartement aan de markt had, was het een oude vriend. 'Lange dienst tot aan morgenochtend.'

'Ik ook. Dus kom bij mij thuis lunchen als we klaar zijn, goed?'

'Is Lina het daarmee eens?'

'Het is haar idee. Ze zegt dat je al veel te lang niet bent langs geweest, en wie weet wat je eet, als je al eet.'

Sauer knikte. Mutti's vrouw was tien jaar jonger dan hij en bijna twintig jaar jonger dan haar man, maar ze behandelde hen allebei als kinderen, veegde ze de mantel uit en verwende ze als een moeder. Wat hem helemaal niet tegenstond.

Hij wilde het voorstel net aannemen toen een wanhopige kreet de sfeer op de markt verstoorde.

'Help!' schreeuwde een man buiten adem. 'Help me!'

Hij kwam uit de richting van de Heilige Geestkerk en rende met een halsbrekende snelheid, zijn gezicht zo bleek als een lijk of als van iemand die op het punt staat een lijk te worden. Hij was lang en mager, met een smal gezicht met een geprononceerde neus, en hij had een fluwelen pak aan en lakschoenen. Zijn hoed moest hij onderweg zijn verloren. 'Ze achtervolgen me!'

Sauer stond op, klaar om in te grijpen. Toen zag hij uit de noordhoek van de markt de achtervolgers aankomen: drie krijghaftig uitziende mannen, van top tot teen in het bruin gekleed, van wie er één een wapenstok in zijn hand had. 'Staan blijven!' riep de achterste. 'Je ontkomt niet!' voegde een ander toe.

'SA,' fluisterde een serveerster op een paar meter afstand van Sauer.

Binnen de kortste keren reageerde de menigte op de markt als één man, alsof het een uitentreuren geoeffende noodprocedure was: er verscheen een opening die groot genoeg was om de vluchteling door te laten, die zonder te vertragen doorrende, waarna de menigte zich weer aaneensloot en doorging met de eerdere bezigheden alsof er niets was gebeurd. De drie in het

bruin geklede mannen kwamen direct erna aan en stuitten op een barrière van aangeschoten marktbezoekers. Bier werd op de grond gemorst, beledigingen vlogen over en weer. De achtervolger met de wapenstok probeerde een beginnende vechtpartij te ontlopen, maar toen hem dat was gelukt, was de man in het fluwelen pak al verdwenen achter de Schrankenhalle.

‘Jullie hebben hem laten ontkomen!’ schreeuwde de leider van de SA. Het was niet duidelijk of hij het tegen zijn metgezellen had of tegen de marktbezoekers met wie ze in botsing waren gekomen. Hij briepte van woede en gekrenkte trots. ‘Het was een misdadiger! Een dief! Mooi werk, hoor, gefeliciteerd!’ Vervolgens zwaaide hij met de wapenstok door de lucht, half uit irritatie en half als bevel, en liep met zijn partners op de hielen terug naar Sparkassenstrasse.

‘Nazi’s,’ gromde een man in lederhose toen alles voorbij was. ‘Ik haat die lui.’

Sauer vertrok zijn mond. ‘Het was geen dief. Heb je zijn kleren gezien?’

‘En ook geen misdadiger,’ reageerde Mutti. ‘Hij keek alsof hij op het punt stond een pak slaag te krijgen terwijl hij niks had gedaan. Juist omdat hij niks had gedaan.’

Sauer keek weer naar de Alter Peter, die net als hij het gebeuren zwijgend had gevolgd. ‘Tien uur veertig. We moeten gaan.’

‘Laten we gaan dan.’ Mutti stond op. ‘En laten we hopen dat het een rustige zaterdag wordt,’ herhaalde hij.

‘Laten we hopen dat het verbetert, ja,’ reageerde Sauer, maar zonder overtuiging, alsof hij al wist wat hun te wachten stond.

Later, toen zijn leven inmiddels was ontspoord en op geen enkele manier meer op de rails te krijgen was, zou hij vaak terugdenken aan dat laatste ontbijt met Mutti op de Viktualienmarkt – aan hoe niemand zich ooit bewust is van het precieze moment waarop zijn lot zich begint te voltrekken, of hij het nu wil of niet.